



Bet tā nav! Dziedātājs sevī apvieno pūšaminstrumentu un atlētu, jo, veidojot skaņu, strādā ar gaisu. Mums ir arī liela fiziska slodze, jo strādā viss ķermenis, un, protams, smadzenēm vajag skābekli. Mēģināju nodziedāt mēģinājumu maskā un gandrīz nogību. Arī balss saites nebija labā tonusā. Kāpēc man jābojā sava balss un veselība tikai tāpēc, ka kādam ir bail?! Atteicos no mēģinājuma, un organizētājiem nācās situāciju risināt. Kopš tās

reizes mans pirmais noteikums ir: es nedziedu maskā. Punkts. Varu atnākt maskā, ievērot visus noteikumus, bet dziedāt – nē, paldies! Palūdziet sportistam noskriet distanci maskā. Viņš nogībs.

Kā vispār izdevās tikt uz Maskavu, kur sniedzi solokonzertu Pētera Čaikovska Valsts konservatorijas Lielajā zālē? Uzstāšanos 21. decembrī Maskavā mana franču pianista Matjē Porduā pavadībā ar to pašu programmu, kuru dziedāju *La*

Scala, Tulūzā un Ķīrihē, organizēja un pārraidīja Krievijas televīzijas kanāls *Kultūra*. Bet robežas bija slēgtas un dabūt vīzu – gandrīz neiespējamā misija, turklāt nekursēja ne lidmašīnas, ne vilcieni, ne autobusi. Atpakaļ piedāvāja lidot caur Londonu, bet to darīt atturēja sajūta, ka nebūs labi, un paldies Dievam, jo Londonā bija jauns vīrusa paveids, tur es arī iestrēgtu un netiktu atpakaļ uz Rīgu.

Savā avantūristiskajā garā mēs ar vīru izdomājām braukt ar mašīnu, bet tam vajadzēja Latvijas robežsardzes virsnieka atļauju izbraukšanai no valsts. Vīzu dabūjām vienu dienu pirms izbraukšanas uz Krieviju un ar Latvijas Iekšlietu ministrijas palīdzību tikām arī pie atļaujas šķērsot robežu. Robežsardze par mums jau zināja, un mūsu mašīna bija vienīgā, kas devās pāri robežai, tomēr, pildot visas formalitātes un gaidot pārbaudes, uz robežas pavadījām trīs stundas. Bija sajūta, ka braucam kara laikā uz fronti un visur vajag speciālas atļaujas.

Celojums bija pamatīgs piedzīvojums, bet tas bija tā vērts. Koncerts Maskavā bija ar publiku (tiesa, maskās), to raidīja televīzijā. Atvērti bija gan restorāni, gan veikali, un viss bija pārsteidzoši lēts. Sāpīkāmies dāvanas Ziemassvētkiem, jo Rīgā taču veikali bija ciet un nedrīkstēja nopirkt pat zeķes! Bet te varēju izvēlēties: Krievijas, Ķīnas, Korejas vai Japānas ražojuma? Nopirku korejiešu un japāņu. Sāpīku krēmus, zeķes, visādas interesantas tējas un našķus. Atceļā vēl iegriezāmies milzīgā tirdzniecības centrā *Moj dom* uz Rīgas šosejas. Tikai pārtikas sadaļā, bet, kad ieraudzījām to ikru un zivju bagātību, nevarējām tikt ārā, lai gan mašīna jau bija pilna. Nopirkām nelielu vīnu skapi, jo cenas nav salīdzināmas, un sapratām, ka nevaram iet tālāk, jo citādi vairs neizbrauksim uz Rīgu... Tad pa sniegotajiem ziemas ceļiem devāmies atpakaļ. Mašīna bija piebāzta ar man sadāvinātajām rozēm, pirkumiem un skaņu ierakstu tehniku, kuru vienmēr vadājam līdzī. Krievijas robežsardzē strādāja tikai sievietes. Viņas interesējās, kāpēc mums ir tik daudz puķu. Mainoties pie stūres, Latvijā iebraucām jau dziļā naktī. Te pēkšņi briedis stāv priekšā uz ceļa. Es kliežu: bremzē!!!

Pēc Jaunā gada braucu uz pavisam īpašu vietu – uz Monako. Tur, Montekarlo operā, dziedāju Žila Masnē *Taīdu*. Istā izrādē ar kostīmiem, grīmu, mizanscēnām un publiku zālē! Viss sastāvs, izņemot mani, bija franči, izrādi filmēja un raidīja Francijas televīzija. Dziedājām Montekarlo, bet bijām apmetušies Francijas pusē, Bosoleijā, kur viss – no īres dzīvokļiem līdz pārtikai – ir nesalīdzināmi lētāks. Vienkārsi pārej pilsētas ielu un esi jau šķērsojis robežu – gluži kā mums no Valkas aizejot Igaunijas pusē. Operas mēģinājumā Monako notika līdz deviņiem vakarā un citreiz pat līdz pusnaktij, bet Francijā komandantstunda sākas jau sešos. Mums ar vīru bija izsniegtas divas

NEVIENA STRAUMĒŠANA NEKAD NEBŪS TAS PATS, KAS DZĪVA IZRĀDE

CIK ĻOTI IR NEPIECIEŠAMS KAUT VAI PIKNIKS DABĀ. ESIET DIVU METRU ATTĀLUMĀ, BET KOPĀ

dažādas atļaujas staigāšanai komandantstundas laikā. Viena – Monako, otra – Francijā, un mēs visur uzrādījām šos papīrus. Bet cik kolosāli bija gan dziedāt dzīvai publikai, gan pašiem būt Havjera Kamerana solokonzerta publikā, kuru klausījās arī Čēčīlia Bartoli! Bija tik brīnīšķīga sajūta, ka atkal viss notiek pa īstam! Ka ir dzīve, mūzika un māksla.

Monako bija četras *Taīdas* izrādes. Tās notika dienā, lai beigtos piecos pēcpusdienā un publika paspētu tikt mājās līdz komandantstundas sākumam. Daudzi brauca no Nicas un arī no Parīzes, bet viesnīcā jātiek līdz sešiem... Izrāde bija kolosāla: diezgan moderna, ar neparastiem, skaistiem tērpiem un aizraujošām videoprojkcijām. Horhe Hara ir kolosāls kostīmu mākslinieks! Man pat bija viens tāds kostīms, kuram piespiedu pogu, un audums pats spīdēja naktī! Pēdējais skats, kad Taīda jau mirst klosterī, bija sirreāls: viss mans tērps spīdēja, bet uz skatuves bija pilns ar zaļiem, fluorescentiem graudiem – mirdzošām ugunīņām. Ļoti interesanti un skaisti. Mani palūdza palikt un dziedāt arī divos belkanto koncertos ar orķestri. Klausītāji atbrauca pat no Parīzes. Savukārt Parīzē paredzētā debija Džuzepes Verdi *Trubadūrā*, astoņu izrāžu sērijā, diemžēl tika atcelta tāpat kā pirms tam arī Vīnē.

Un kāds ir Amsterdamas Karaliskajā operā sen plānoto trīs karalienju operu projekta liktenis?

Bija plānots trijās sezonās Amsterdamas operā nodziedāt visu triju karalienju lomas Gaetāno Doniceti operās *Anna Boleina*, *Marija Stjuarte* un *Roberto Devero*, taču pirmā sezona kovidā dēļ nenotika. Tad radās ideja izveidot koncertu, apvienojot skatus no visām trim operām. To tā arī nosauca: *Queens in Concert (Karalienes koncertā)*. Notika divi šādi koncerti, tos filmēja, samontēja kopā un 16. maijā rādīja Nīderlandes televīzijā. Bija skaisti, jo atkal bija darbs, atkal tikos ar orķestri, kori un kolēģiem. Protams, atkal bija arī kovidtesti, taču

tās ir tikai neērtības.

Jau biju gatava vēlreiz doties uz Maskavu, kur esmu uzaicināta piedalīties lielā, dzejniekam Aleksandram Puškinam veltītā koncertā Sarkanajā laukumā, taču tikko uzzināju, ka šis notikums tiks pārcelts uz vēlāku laiku. Tāpēc jau esmu te, Rīgā. Bet tas nebūs ilgi, jo atsaucos pēkšņam solokonzerta piedāvājumam 4. jūnijā Gavo zālē Parīzē. Mani uzrunāja tikai pirms pāris nedēļām, bet ar prieku piekritu, jo atkal uzstāšos ar savu iemīļoto franču pianistu Matjē Porduā. Kopā jau gatavojam arī kārtējo ierakstu Rīgā.

No Parīzes došos uz lielās Veronas arēnas atklāšanu dziedāt Nedu Rudžero Leonkavallo operas *Pajaci* iestudējumā (25. jūnijā, pēc tam arī 14. augustā). Tā būs izrāde ar visiem kostīmiem un tiešo translāciju *Mezzo TV*. Ātri jāgatavo debija Džuzepes Verdi operas *Divi Foscari* koncertuzvedumā, kam jau 16. jūlijā jānotiek prestižajā Ēksanprovansas festivālā. Tā man vēl jāmacās!

No tiešsaistes koncertiem gan atteicos. Neviena straumēšana nekad nebūs tas pats, kas dzīva izrāde. Jā, solists dzied, bet jūs dzirdat un redzat tikai skaņu režisora un videooperatora darbu. Jūs neredzat ar savām acīm un nedzirdat ar savām ausīm, bet visu ieraugāt caur kāda cita prizmu. Tas vairs nav tas pats. Ar to ir jārēķinās, bet cilvēki to neapzinās. Kamēr teātros netaisīja publiku, bet lidmašīnās, vilcienos un autobusus cilvēki vienlīga brauc cieši blakus un ilgāk nekā izrādēs, tiek nodarīts milzīgs kaitējums kultūrai. Skumji ir tas, ka tiek nogalināts dzīvesprieks. Cilvēkiem vajag iejusties citā – mākslas – realitātē, nevis tikai sēdēt mājās savās čibiņās. Nu labi, maskās, bet esam sanākuši, lai piedzīvotu un izjustu kaut ko citu. Tā ir cita pasaule. Kāpēc to aizliedz? Jā, ir grūta situācija, bet nav jāzaudē veselais saprāts. Tie, kuri baidās, saslimst daudz ātrāk. Bales ir tās, kas nogalina mīlestību, veselību, drosmi, radošo garu, iniciatīvu. Jābaidās no bailēm.

Liekas tā divaini, ka aiz nāves bailēm mēs pārstājam dzīvot... Mums nevajadzētu padoties bailēm. Mums ir jāelpo. Mums vajag skābekli, nemaz jau nerunājot par cilvēcisko kontaktu. Cik ļoti ir nepieciešams kaut vai pikniks dabā. Esiet divu metru attālumā, bet kopā un priecājoties par dzīvi! Agrāk plānoju darbus četrus gadus uz priekšu, bet tagad varu saplānot vien pāris mēnešu. Zinu, ka arī tas var mainīties, toties man ir prieks, ka atliek laiks arī sev un ģimenei.

Ļoti ceru, ka pandēmija atkāpsies un netraucēs ne belkanto meistarā Vinčenco Bellīni 220. jubilejai veltītos notikumus septembrī Sicīlijā, Katānijā, ne Vīnes Ziemassvētku koncertu. Ceru, ka beidzot varēs notikt mana debija *Trubadūra* jauniestudējumā Ķīrihes operā un Pučīni operā *Madama Butterfly* Valensijā. Bet galvenais, lai mēs visi būtu dzīvi, veseli un baudītu dzīvi pilnā sparā. ●